

Til Norges Bank

**Tilrådning om å utelukke Halcyon Agri Corp Ltd fra Statens pensjonsfond
utland**

24. oktober 2018

Sammendrag

Etikkrådet tilrår å utelukke selskapet Halcyon Agri Corp Ltd fra Statens pensjonsfond utland (SPU) på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapet er ansvarlig for alvorlig miljøskade.

Halcyon produserer spesialprodukter av naturgummi og eier gummiplantasjer og foredlingsanlegg i Kamerun, Elfenbenskysten og Malaysia. Selskapet er notert på børsen i Singapore. Ved utgangen av 2017 eide SPU aksjer for 5,5 millioner NOK, tilsvarende en eierandel på 0,1 prosent i Halcyon.

Rådets vurdering er rettet mot selskapets gummiplantasjer i Kamerun der selskapet er i ferd med å konvertere tropisk skog til plantasjer. Konsesjonsområdet i Kamerun består av tre deler på til sammen 589 km². *The North concession* er nesten ferdigstilt, mens mesteparten av *the Centre* og *the South concession*, som utgjør 543 km², fremdeles er intakt. De to sistnevnte er dekket av tett regnskog og sumpskog og har en 33 km lang felles grense med et UNESCO verdensarvområde, *the Dja Faunal Reserve*. Rådets undersøkelser tyder på at mer enn 48 km² med skog, hvorav 16 km² er skog med særlig høye verneverdier, er ryddet etter 30. desember 2015, hovedsakelig i *the Centre concession*. Halcyons vurdering av områder med særlig høye verneverdier (HCV) kartla rundt 256 km² som HCV-områder, men selskapet har bare satt av rundt halvparten av dette til vern, hovedsakelig i *the South concession*. Resten er planlagt konvertert til plantasjer.

Halcyons konsesjonsområde ligger i en region med et svært rikt og unikt biologisk mangfold. Selskapets egne rapporter viser at skogen som dekker konsesjonsområdet, er leveområder for mer enn 20 arter som står på *the International Union for the Conservation of Nature's* (IUCN) rødliste over truede, sårbare eller nær truede arter, blant annet lavlandsgorillaer, sjimpanser og skogelefanter. To av artene er kritisk truet, som betyr at det er en ekstremt høy risiko for at de vil bli utryddet. Dette faktum er ikke vurdert verken i miljøkonsekvensvurderingene eller HCV-vurderingen, og ingen av disse rapportene inneholder noen henvisning til IUCN. For rådet fremstår det som at viktige verneverdier i konsesjonsområdet ikke er blitt godt nok utredet, hvilket innebærer at man ikke vet hvilke andre viktige miljøverdier som vil gå tapt som følge av plantasjeutviklingen. For rådet er det likevel et tilstrekkelig grunnlag for å fastslå at virksomheten vil føre til irreversibel miljøskade ettersom fjerning av all vegetasjon i området medfører at habitater og viktig biologisk mangfold vil bli ødelagt slik også miljøkonsekvensvurderingene beskriver.

Tiltakene som selskapet har gjennomført, vil neppe være tilstrekkelige til å redusere miljøskadene knyttet til utviklingen av plantasjen. Rådet legger vekt på at selskapet allerede har utviklet områder med viktige verneverdier, og at det bare vil sette av halvparten av de områdene som er identifisert som HCV-områder. Det er også en risiko for at de områdene som selskapet faktisk har satt av for å beskyttet truede arter, er for små og fragmenterte til å opprettholde levedyktige bestander av slike arter.

Når det gjelder konsekvensen for verdensarvområdet, legger rådet vekt på at UNESCO har påpekt risikoen for at plantasjen vil kunne skade Dja-reservatets enestående universelle verdier, særlig på grunn av den store tilstrømningen av arbeidskraft. Halcyon har ikke godtgjort at tiltakene som er gjennomført, vil være tilstrekkelige til å avbøte dette.

Rådet konkluderer med at omfanget av avskogingen i et område med et særdeles rikt og unikt biologisk mangfold og mange truede arter, samt risikoen for at virksomheten vil skade verdiene i verdensarvområdet, kvalifiserer som alvorlig miljøskade, og anbefaler derfor at Halcyon utelukkes fra SPU.

Innhold

Sammendrag

1	Innledning	1
1.1	Hva rådet har tatt stilling til	1
1.2	Kilder	2
2	Rådets undersøkelser	2
2.1	Avskoging	3
2.2	Konvertering av områder med spesielle verneverdier	4
2.3	Tap av biologisk mangfold	7
2.4	Konsekvenser på verdensarvområdet	8
3	Informasjon fra selskapet	9
3.1	Etikkrådets kontakt med Halcyon	9
3.2	Halcyons tiltak for å bevare biologisk mangfold	10
4	Etikkrådets vurdering	11
5	Tilrådning	12

1 Innledning

Etikkrådet har vurdert SPUs investering i selskapet Halcyon Agri Corp Ltd (Halcyon)¹ opp mot retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland (de etiske retningslinjene).²

Halcyon produserer spesialprodukter av naturgummi for bildekkindustrien og annen industri og eier gummiplantasjer og foredlingsanlegg i Kamerun, Elfenbenskysten og Malaysia. Selskapet eier også foredlingsanlegg i Indonesia, Thailand og Kina, og har distribusjonsnettverk i Sør-øst Asia, Kina, USA og Europa.³ Halcyon har rundt 15 000 ansatte globalt.

Selskapet er notert på børsen i Singapore. Ved utgangen av 2017 eide SPU aksjer for 5,5 millioner NOK, tilsvarende en eierandel på 0,1 prosent i Halcyon.

1.1 Hva rådet har tatt stilling til

Rådets vurdering er rettet mot Halcyons gummiplantasjer i Kamerun der selskapet er i ferd med å konvertere tropisk skog til plantasjer. Rådet har vurdert om det er en uakseptabel risiko for at Halcyon gjennom denne virksomheten medvirker til eller er ansvarlig for alvorlig miljøskade etter § 3 tredje ledd i de etiske retningslinjene.

I tidligere vurderinger av alvorlig miljøskade har Etikkrådet lagt vekt på om:⁴

- skaden er stor,
- skaden medfører irreversible eller langsiktige virkninger,
- skaden har store negative konsekvenser for menneskers liv og helse,
- skaden er et resultat av brudd på nasjonale lover eller internasjonale normer,
- selskapet har unnlatt å handle for å forhindre skade,
- selskapet har gjennomført tiltak for å rette opp skadeomfanget i tilstrekkelig grad,
- det er sannsynlig at selskapets uakseptable praksis vil fortsette.

Kommersiell hogst og konvertering av tropisk skog til plantasjer regnes som en av de viktigste drivkreftene bak avskoging og tap av biologisk mangfold. Konvertering innebærer at trær blir avvirket og vegetasjon fjernet før arealet brukes til å anlegge plantasjer. Plantasjer er monokulturer som har begrenset økologisk verdi sammenliknet med naturlig skog.

I sin vurdering av miljøskade knyttet til hogst og konvertering av tropisk skog legger rådet til grunn at de tropiske skogene tilhører de mest artsrike økosystemene på jorda. De er leveområder for mange truede arter og sørger for viktige økosystemtjenester som karbonlagring, vannhusholdning og erosjonsvern. Hogst og konvertering av skog er en stor trussel mot disse økosystemenes fremtidige eksistens. Tropisk skog er viktig for den globale miljøtilstanden, noe som også er illustrert av de mange internasjonale og nasjonale initiativene som er tatt for å redusere avskoging og forringelse av tropisk skog. Mot denne bakgrunnen har rådet vurdert risikoen for alvorlig miljøskade knyttet til konvertering av tropisk skog og torvmyr. I vurderingen legger rådet vekt på omfanget av konverteringen, i hvilken grad

¹ Issuer Id 24358705

² [Retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utland](#). Fastsett av Finansdepartementet 18. desember 2014

³ Halcyon Annual Report 2017, <https://www.halcyonagri.com/publication/annual-report-2017/>.

⁴ Se for eksempel Etikkrådets tilrådninger om Ta Ann Berhad, WTK Berhad og Noble Group, www.etikkradet.no.

selskapenes konsesjonsområder overlapper med områder med viktige biologiske verdier, og hvilke konsekvenser konverteringen vil ha blant annet for truede arter og deres habitater.

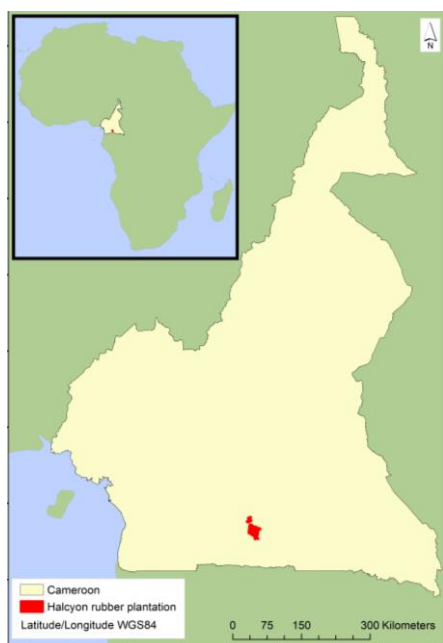
I denne saken har rådet i tillegg lagt vekt på at Halcyons plantasjer grenser til et UNESCO verdensarvområde, *the Dja Faunal Reserve*, og de negative konsekvenser plantasjevirksomheten vil kunne ha for verneverdiene i verdensarvområdet.

Rådet er kjent med at Halcyon er beskyldt for å ha tilegnet seg landområder og flyttet lokalsamfunn uten å ha fått deres frie informerte samtykke og uten å gitt tilstrekkelig kompensasjon.⁵ Etikkrådet har ikke vurdert disse anklagene.

1.2 Kilder

Vurderingen av selskapets plantasjevirksomhet er basert på informasjon som Halcyon har sendt til rådet, blant annet miljøkonsekvensvurderinger og sammendrag av en såkalte *High Conservation Value (HCV) Assessment* rapport, samt rapporter fra UNESCO. Rådet har anmodet selskapet om å få hele HCV-rapporten, men selskapet har bare delt en fremdriftsrapport fra mars 2016 og sammendraget fra mai samme år. I tillegg har rådet fått gjennomført en vurdering av avskogingen i konsesjonsområdet i Kamerun i tidsrommet 2016-2018. Vurderingen er basert på satellittbilder.

2 Rådets undersøkelser

Halcyons konsesjonsområder i Kamerun, Elfenbenskysten og Malaysia utgjør totalt 1 230 km² hvorav 330 km² er ferdig utviklede plantasjer. Gummiplantasjen i den sørlige delen av Kamerun er med sine 589 km² det største konsesjonsområdet, og ifølge Halcyon er dette den største enkeltstående gummiplantasjen i verden.⁶

Plantasjen i Kamerun består av tre deler: *the North concession* (82 km², heretter omtalt som den nordre konsesjonen), *the Centre concession* (370 km², heretter omtalt som den midtre konsesjonen) og *the South concession* (137 km², heretter omtalt som den sørlige konsesjonen), se Figur 2.⁷ Halcyon ervervet den sørlige konsesjonen i 2015. Mens den nordre konsesjonen er nesten ferdigstilt, er mesteparten av den midtre konsesjonen og den sørlige konsesjonen fremdeles intakt. De to sistnevnte har til sammen en 33 km lang felles grense med verdensarvområdet langs Dja-elven.⁸

Figur 1: Beliggenheten til Halcyons konsesjonsområde (rødt område) i Kamerun

⁵ Greenpeace Africa: *Halcyon Agri's Ruinous Rubber* 24.7.2018, <https://www.greenpeace.org/international/press-release/17860/halcyon-agri-is-clearing-unesco-rubber/>.

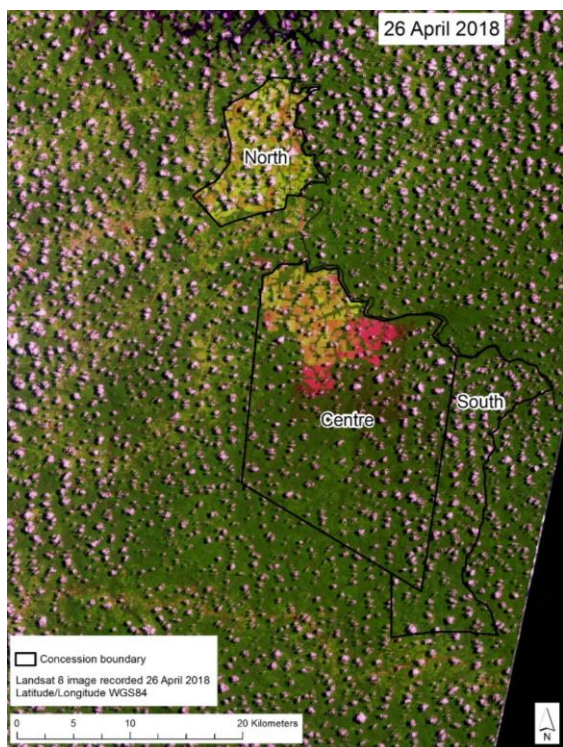
⁶ Selskapets nettside: <https://www.halcyonagri.com/what-we-do/natural-rubber-supply-chain/plantations>.

⁷ Arealet er oppgitt av Halcyon i brev til Etikkrådet, 15. januar 2018.

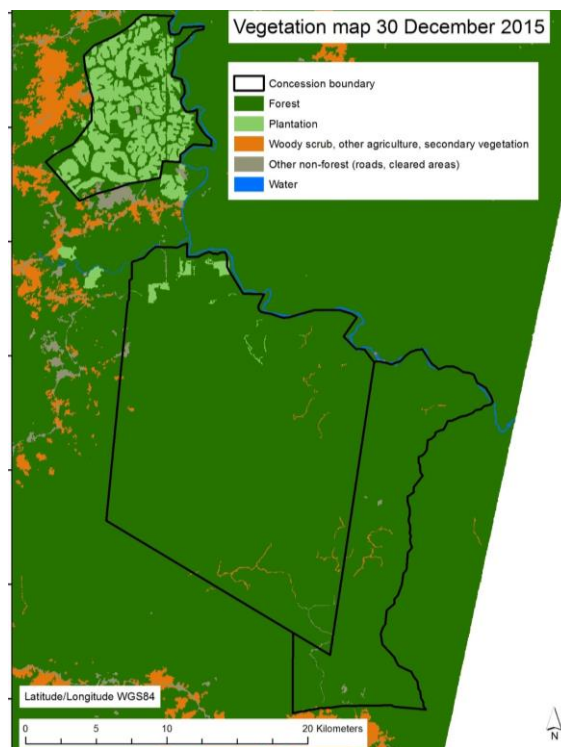
⁸ Enviro Consulting Sarl: *High Conservation Value Assessment of the Sud Cameroun Hevea Concession, Meyomessala and Djoum Subdivisions, Dja et Lobo Division, South Region of Cameroon, Public Summary*, May 2016.

Konsesjonsområdene blir drevet av to datterselskaper til Halcyon - Hevecam (den nordre konsesjonen) og Sudcam (den midtre og sørlige konsesjonen). Utviklingen av plantasjonen innebærer fjerning av vegetasjon og klargjøring av området for tilplanting, i tillegg til bygging av et omfattende nettverk av veier og annen infrastruktur, samt byggingen av et behandlingsanlegg for naturgummi (lateks) sentralt i den midtre konsesjonen.

Det er beregnet at plantasjonen vil ha rundt 30 000 ansatte.⁹ I 2011 utgjorde lokalbefolkningen rundt 9 500 innbyggere.¹⁰

Figur 2: Konsesjonsgrensene til gummiplantasjonen i Kamerun. Konsesjonsområdet består av tre deler.

Figur 3: Vegetasjonskart over hele konsesjonsområdet, 30. desember 2015

2.1 Avskoging

Halcyon har informert rådet om at vegetasjonen i konsesjonsområdet er dominert av ung og moden sekundærskog, og at det er lite primærskog. *“The species noted in the area are pioneer species, species that appear together with the growth of the secondary forest... What this means is that the concession is located in an area that is well degraded by other previous actions.”* Når det gjelder det midtre og sørlige konsesjonsområdet, er denne beskrivelsen ikke i samsvar med beskrivelsen i miljøkonsekvensvurderingen, HCV-vurderingen og satellittbilder. Ifølge HCV-vurderingen er 75,8 prosent av disse delene av konsesjonsområdet dekket av tett regnskog og 20,1 prosent dekket av sumpskog.¹¹ Rapportene inneholder lite informasjon om skogtilstanden.

⁹ Ministère des Forêts et de la Faune: *Rapport sur l'état de conservation de la Réserve de Faune du Dja* 2017; Service de la Conservation de la Réserve de Faune du Dja, <https://whc.unesco.org/fr/list/407/documents/>

¹⁰ Enviro Consulting Sarl: *Etude d'impact environnemental du projet de creation d'une plantation agroindustrielle d'hevea dans le Dja Et Lobo, Region Du Sud*, Janvier 2011.

¹¹ Enviro Consulting Sarl: *High Conservation Value Assessment*, s.3, se fotnote 8.

Satellittbilder viser et tett skogdekke i de delene av konsesjonsområdet som ennå ikke er utviklet (se Figur 3).

Figur 4: Røde områder viser skog som er ryddet mellom 30. desember 2015 and 8. juli 2018 i den midtre konsesjonen. Rosa flekker er skyer.

Rådets undersøkelser tyder på at mer enn 48 km² med skog er fjernet i konsesjonsområdet etter 30 desember 2015, hvorav mesteparten (95 prosent eller 46,1 km²) i den midtre konsesjonen.¹² Det ser ikke ut til at skog er blitt fjernet i den sørlige konsesjonen. Nesten hele området som er ryddet (99 prosent) er blitt erstattet av plantasjer, resten av veier og rydding langs veikanter og rundt bosettinger. Noe skog er også blitt fjernet utenfor konsesjonsområdet (se), som hovedsakelig ser ut til å være knyttet til veibygging, jordbruk og bosettinger.

Mot nord i det midtre og sørlige konsesjonsområdet sier Halcyon at det har etablert en buffersone på minst 200 m mellom verdensarvområdet og plantasjen, basert på anbefalingen i miljøkonsekvensvurderingen. I miljøkonsekvensvurderingen er det ikke vitenskapelig grunnlagt at 200 m er tilstrekkelig til å beskytte verdensarvområdet mot negative virkninger fra plantasjedriften.

2.2 Konvertering av områder med spesielle verneverdier

All skog inneholder miljøverdier og sosiale verdier, slik som habitater, beskyttelse mot erosjon og kulturelle steder for lokalbefolkningen. Der disse verdiene er vurdert til å ha særlig stor betydning, kan skogen defineres til å ha stor verneverdi.

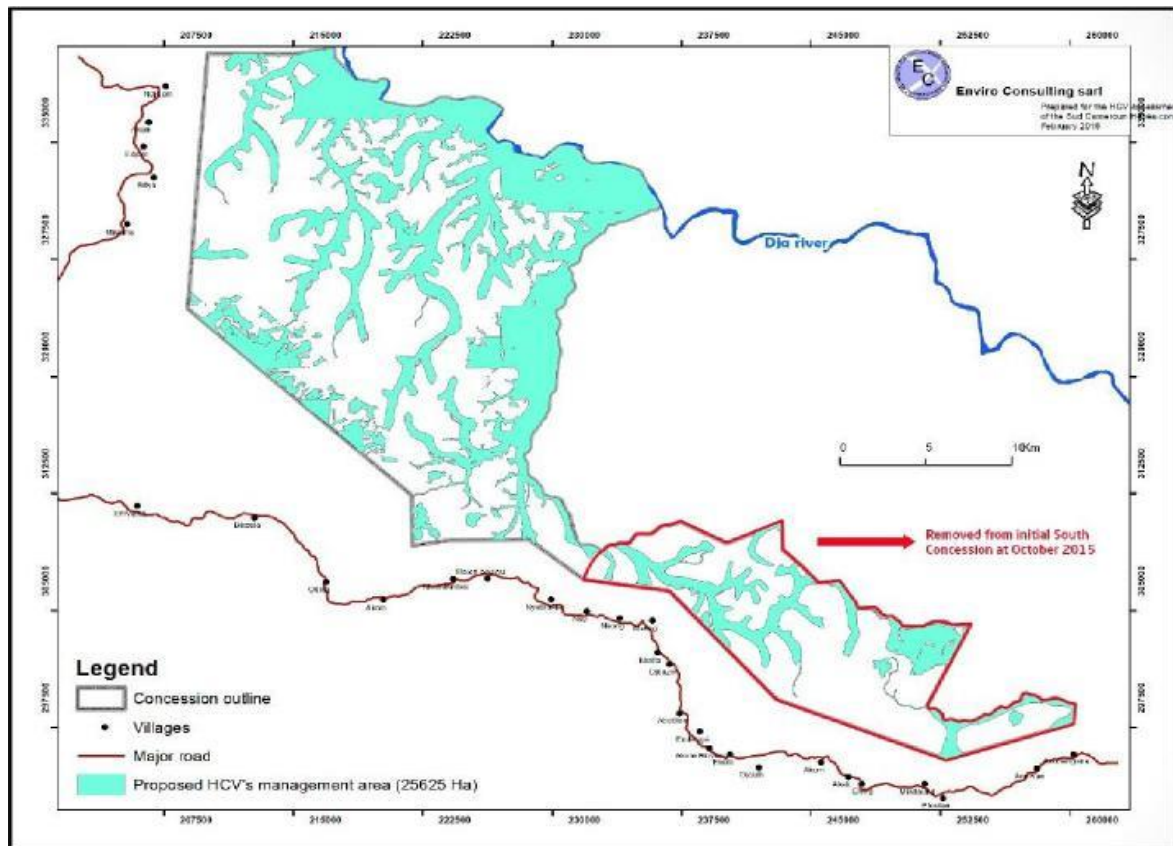
Halcyon har fått gjennomført vurderinger av hvilke verneverdier som finnes i den midtre og sørlige konsesjonen, såkalte *High Conservation Value (HCV) Area assessments*.¹³ HCV-metoden er en internasjonalt anerkjent norm som brukes for å identifisere hvilke særlige miljø- og sosiale verdier som bør vernes, og å utvikle forvaltnings- og overvåkningsplaner for at disse verdiene forblir bevart selv om skogen blir omgjort til plantasjer.

Halcyons HCV-vurdering kartla rundt 256 km² som HCV-områder (se Figur 5). Det er seks HCV hovedkategorier, som blant annet omfatter områder med høy biodiversitet og sjeldne

¹² Datoen 30. desember 2015 ble brukt fordi dette var det eneste tilstrekkelige skyfrie satellittbildet som var tilgjengelig mellom desember 2015 og desember 2017.

¹³ HCV Resource Network, <https://www.hcvnetwork.org/about-hcvf>. Organisasjonen omtaler seg selv som “a network of members, including representatives from producer companies, NGOs, research organisations and consultants, auditors and other practitioners that use or promote the HCV approach”.

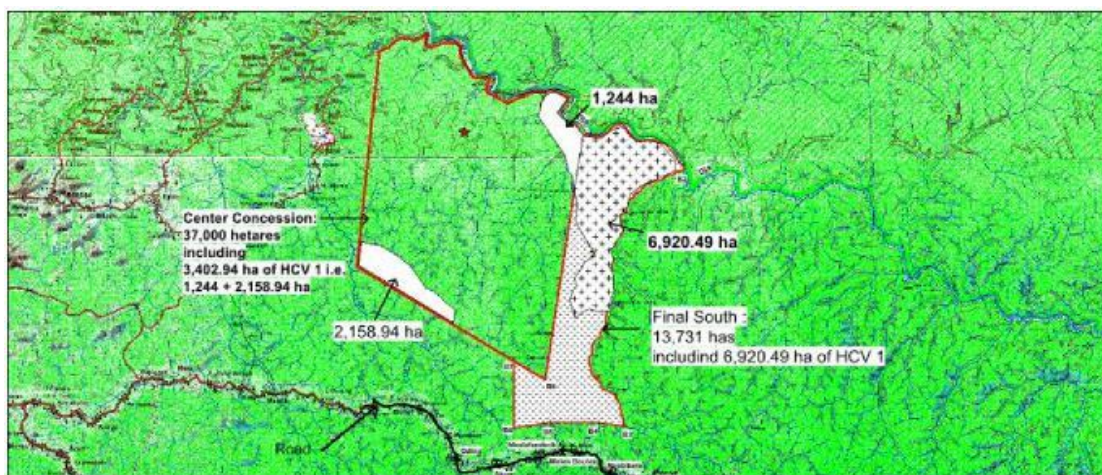
eller truede økosystemer og habitater.¹⁴ Alle 6 HCV-verdiene ble funnet i konsesjonsområdet. I 2015 ble den sørlige konsesjonen redusert til 137 km². HCV-områdene utgjør 126 km² i den midtre og 77 km² i den sørlige konsesjonen.

Figur 5: Kart over HCV områdene (grønn farge). I 2015 ble det sørlige konsesjonsområdet, redusert med 153 km², som vist på kartet.

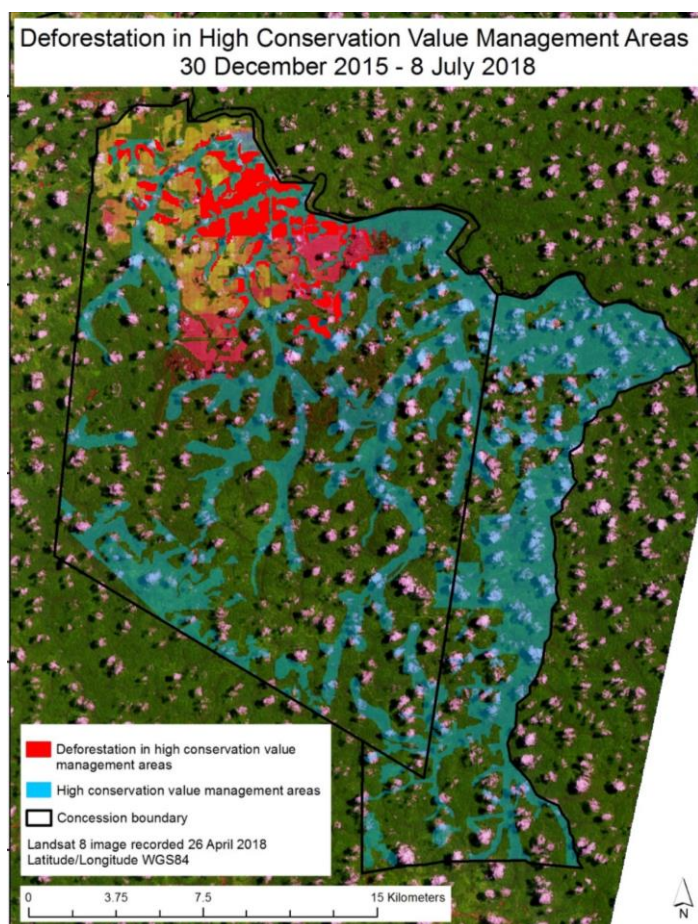
Kartet nedenfor (Figur 6) viser de HCV-områdene som Halcyon har satt av til vern. Disse områdene utgjør til sammen rundt 103 km² og ligger hovedsakelig i det sørlige konsesjonen. Bare mindre områder er satt av i den midtre konsesjonen.

¹⁴ De seks HCV-hovedkategoriene er: 1. Områder med høy biodiversitet, 2. naturlige landskap, landskapsmosaikk og intakte skoglandskap, 3. sjeldne eller truede økosystemer og habitater, 4. økosystemtjenester, 5. naturområder som er viktige for lokalsamfunnets ressursbehov og 6. kulturelt viktige steder, se <https://www.hcvnetwork.org/about-hcvf>.

Figur 6: Kart som viser hvilke HCV-områder som Halcyon oppgir å ha satt av som verneområder.

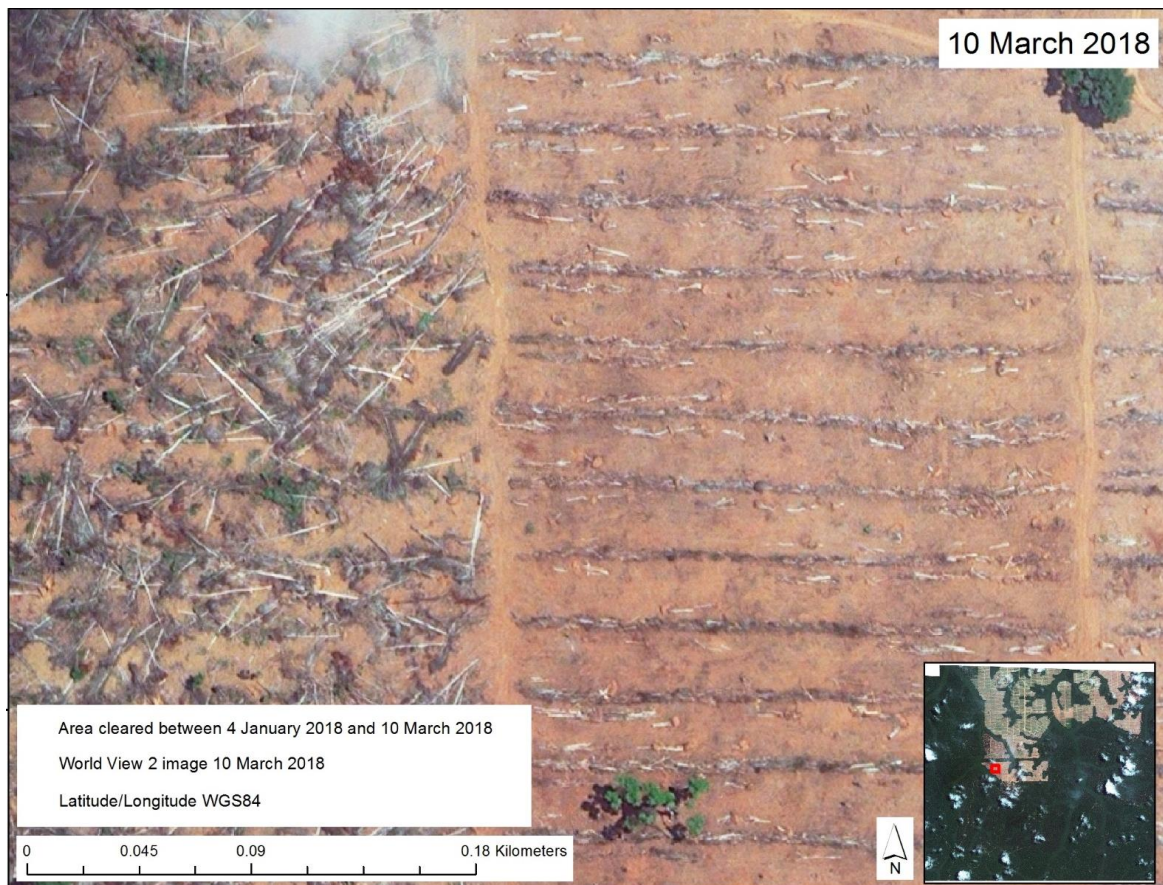
Satellittbilder viser at nærmere 16 km² med HCV-skog ble fjernet mellom 30 desember 2015 og 8. juli 2018 (se Figur 7). All avskoging har skjedd i den midtre konsesjonen. Så langt er 7,7 prosent av all HCV-skog gått tapt og erstattet med gummiplantasjer.

Figur 7: Røde områder viser HCV områder som er blitt avskoget i den midtre og sørlige konsesjonen fra 3. desember 2015 - 8. juli 2018.

Satellittbilder viser at rydding og klargjøring av land skjer ved at trær felles og legges opp i rader mellom plantasjelinjene for naturlig nedbryting. Området som er vist i Figur 8, ble ryddet mellom 4. januar og 10. mars 2018. Nylig felte trær som ennå ikke er blitt lagt i rader,

kan ses til venstre på bildet. Land som er blitt ryddet tidligere, der trestammer og hogstavfall er lagt i rader, kan ses til høyre på bildet. Slike regelmessige rader med trestammer og hogstavfall er synlig over hele området som satellittbildet dekker, og ser ut til å være den vanlige måten selskapet rydder og klargjør området før planting.

Figur 8. Et eksempel på felte trær og hogstavfall som er lagt opp mellom plantasjelinjene. Satellittbildet fra 2. mars 2018 viser en del av den midtre konsesjonen.

2.3 Tap av biologisk mangfold

Halcyons konsesjonsområde ligger i en av WWFs økoregioner, *the Northwest Congolian Lowland Forest Ecoregion*.¹⁵ Den er kjent for sin artsrikdom og et stort innslag av stedege arter, blant annet viktige bestander av lavlandsgorilla og skogelefanter. Konsesjonsområdet ligger også innenfor *the Cameroon and Gabon Lowlands Endemic Bird Area*.¹⁶

Ifølge HCV-vurderingen ligger Halcyons sørlige konsesjonsområde i et område med et svært rikt og variert dyreliv, og beskriver forekomsten av store og mellomstore pattedyr. Av de 33 artene som er omtalt, står 10 på *the International Union for the Conservation of Nature's*

¹⁵ En økoregion er definert som “a large unit of land or water containing a geographically distinct assemblage of species, natural communities, and environmental conditions as identified by the World Wide Fund for Nature (WWF)”, <https://www.worldwildlife.org/ecoregions/at0126>.

¹⁶ BirdLife International (2018) Endemic Bird Areas (EBA) factsheet: Cameroon and Gabon lowlands, <http://www.birdlife.org>. “An EBA is an area of land identified by BirdLife International as being important for habitat-based bird conservation because it contains the habitats of endemic or near-endemic species.”

(IUCN) rødliste over globalt truede arter.¹⁷ En av disse, den vestlige lavlandsgorillaen (*Gorilla gorilla gorilla*) er kritisk truet. Sjimpanse (*Pan troglodytes troglodytes*) er klassifisert som truet, mens fire arter er listet som sårbare¹⁸ og fem som nær truet¹⁹. HCV-vurderingen har ingen referanse til IUCNs rødliste. Mange av artene som er beskrevet, er totalfredet i Kamerun.²⁰

Ifølge miljøkonsekvensvurderingen for den midtre og sørlige konsesjonen er det 360 fuglearter i dette området, hvorav 80 er trekkfuglearter hovedsakelig fra Europa og Asia. Rapportene gir noen eksempler på vanlige fuglearter i området, blant annet jakopapegøyen (*Psittacus erithacus*) som IUCN har klassifisert som truet. Rapporten beskriver også eksempler på arter av fisk, gnagere og hovdyr som finnes i konsesjonsområdet.

Miljøkonsekvensvurderingene lister opp trearter som er karakteristiske for det midtre og sørlige konsesjonsområdet. Av de 37 artene som det er gjort rede for, står 11 på IUCNs rødliste. Dette faktum er ikke nevnt verken i miljøkonsekvensvurderingene eller HCV-vurderingen. En av artene som er funnet er Zingana-treet (*Microberlinia bisulcata*), som er kritisk truet og hvor IUCN anbefaler vern av habitatene. Ytterligere to arter er truet, blant annet afrikansk teak (*Pericopsis elata*), mens seks arter er klassifisert som sårbare og to er nær truet.

Miljøkonsekvensvurderingene konkluderer med at utviklingen av konsesjonsområdet vil ha en direkte og betydelig effekt på det biologiske mangfoldet. Tapet av all naturlig vegetasjon innebærer at leveområder til dyr og planter vil bli ødelagt og utgjør en risiko for at truede arter kan bli utryddet. Dessuten vil åpningen av veier og tilstrømmingen av arbeidere og deres familier til plantasjonen føre til økt press på viltressurser og økt risiko for krypskytteri i Dja-reservatet. Både miljøkonsekvensvurderingene og HCV-sammendraget vurderer de mulige effektene på verdensarvområdet som en betydelig miljøutfordring: “the proximity to the Dja Biosphere Reserve will remain a major concern for the preservation of the biodiversity in the area.”²¹

Tiltakene som er anbefalt for å beskytte det biologiske mangfoldet, omfatter blant annet avgrensning og vern av HCV-områder, overvåking, organisering av vakthold for å hindre krypskytteri, og avgrensning og bevaring av en 200 m bred buffersone mellom plantasjonen og verdensarvområdet.

2.4 Konsekvenser på verdensarvområdet

Dja-reservatet fikk verdensarvstatus i 1987. Det er et av Afrikas største og best bevarte regnskogsområder og er ansett for å ha et unikt biologisk mangfold. Det inneholder mer enn 1 500 kjente plantearter, nærmere 350 fuglearter og mer enn 100 arter av pattedyr, hvorav mange er de samme som i konsesjonsområdet (blant annet sjimpanser, lavlandsgorillaer, skogelefanter og pangoliner). Primærskogen har en rik flora og er praktisk talt urørt. Fra et

¹⁷ The IUCN Red List of Threatened Species, www.iucnredlist.org

¹⁸ Leopard, White-bellied Pangolin (skjelldyr), mandrill (primat) og afrikansk skogelefant

¹⁹ Arter av antiloper (White-bellied Duiker og Black-fronted Duiker).

²⁰ Ministry of Forestry and Wildlife MINFOF: *The Wildlife Law as a Tool for Protecting Threatened Species in Cameroon*, Mars 2012, <http://www.laga-enforcement.org/Portals/0/Documents/Legal%20documents/l%C3%A9gislation%20faunique%20Protection%20esp%C3%A8ce%20menac%C3%A9es-En.pdf> .

²¹ Enviro Consulting Sarl: *Etude d'impact environnemental et social du projet d'extension d'une plantation agroindustrielle D'hevea dans l'arrondissement de Djoum Region du Sud*. Rapport d'étude.

biodiversitetsperspektiv er verdensarvområdet ansett for å være et av de viktigste skogområdene i Afrika.²²

I rapporten fra UNESCO og IUCNs besøk til Dja-reservatet i 2012, vurderes miljøkonsekvensvurderingene som summariske og som ikke gir et godt nok grunnlag for vurdere det faktiske biologiske mangfoldet i konsesjonsområdet.²³ Det bemerkes også at plantasjeselskapets ledelse tidligere muntlig hadde informert om at et 5 km bredt skogområde ville bli bevart mellom plantasjen og Dja, i motsetning til 200 m belte som miljøkonsekvensvurderingen anbefaler.²⁴

Rapporten påpeker at den massive tilstrømningen av folk til plantasjen som vil ha 30 000 ansatte, vil øke presset på verdensarvområdet i form av økt uttak av fisk, vilt og skogressurser og krypskytteri på truede arter. Selv om disse og andre virkninger ble omtalt i miljøkonsekvensvurderingene, mente delegasjonen at tiltakene som var anbefalt var utilstrekkelige for å forhindre, redusere og kompensere for effektene på verdiene i verdensarvområdet.²⁵

I sluttrapporten fra sesjonen i 2016 uttrykte Verdensarvkomitéen sin bekymring for truslene mot de enestående universelle verdiene i verdensarvområdet som følge av særlig to aktiviteter – utviklingen av gummiplantasjen og utbyggingen av vannkraft. Med hensyn til plantasjen ble hovedsakelig befolkningsøkningen og det medfølgende presset på verdensarvområdet fremhevet. I utkastet til sluttrapport for møtet i 2018 anbefalte UNESCOs verdensarvsenter blant annet at det gjennomføres “*an independent evaluation of the impact of the agro-industrial project on the property.*” På grunn av presset mot Dja-reservatet fra plantasjen og andre aktiviteter, og spesielt dersom nye prosjekter som kunne påvirke verdensarvområdet ville bli tillatt, foreslo Verdensarvsenteret at det i 2019 burde vurderes å sette Dja-reservatet på listen over truede verdensarvområder «*in the absence of significant progress in the implementation of the above-mentioned measures.*» Verdensarvkomiteen sluttet seg ikke til disse forslagene, men besluttet å etterspørre en statusrapport fra myndighetene i begynnelsen av 2019.

3 Informasjon fra selskapet

3.1 Etikkrådets kontakt med Halcyon

I oktober 2017 anmodet rådet Halcyon om informasjon om plantasjevirkksomheten i Kamerun og hvilke tiltak selskapet hadde gjennomført for å forhindre negative effekter på verdensarvområdet. Siden da har rådet kommunisert med Halcyon gjentatte ganger, sist i oktober 2018 etter at selskapet hadde fått tilsendt et utkast til tilrådning om utelukkelse fra SPU.

²² All informasjon om status for *the Dja Faunal Reserve* er tilgjengelig på UNESCOs nettsider <https://whc.unesco.org/en/soc/3761>.

²³ Leila Maziz (UNESCO Centre du Patrimoine Mondial), Yousseph Diedhiou, and Hervé Lethier (IUCN), *Rapport de mission de suivi réactif de la Réserve de Faune du Dja. République Du Cameroun. 27 février – 5 mars 2012*, <https://whc.unesco.org/en/list/407>.

²⁴ Se fotnote 23.

²⁵ Se fotnote 23.

Halcyon har bidratt med informasjon, herunder miljøkonsekvensvurderingene for det sørlige og midtre konsesjonsområdet, samt en fremdriftsrapport og et sammendrag for HCV-vurderingen av de samme områdene fra mai 2016.

Halcyon har ikke kommentert på innholdet i utkastet til tilrådning, men skriver: *“We work hard to achieve the balance of providing gainful employment, good living conditions and societal needs while minimising our impact on the environment. We cannot focus on just one aspect.*

*We remain committed to being part of the socioeconomic development in Cameroon. We are working on a plan to conduct a gap analysis of our current plantation management practices in our concessions to enhance our biodiversity conservation without compromising the needs of the community.”*²⁶

3.2 Halcyons tiltak for å bevare biologisk mangfold

I sin bærekraftsrapport fra 2017 skriver Halcyon: *“As an organisation that is heavily reliant on biological resources, we take an active role in protecting and conserving areas rich in biodiversity. We have enforced a strict zero burning policy at our plantations area and comply with all relevant local legislation and codes. We will undertake every reasonable effort to continue to protect and preserve areas of high conservation value and biodiversity concentration, placing it as one of our long-term targets.”*²⁷

Halcyon arbeider for å sikre *“a balance between economic profitability and the need to protect the environment as well as our obligation as an employer to ensure social equity.”*²⁸ Selskapet sier at det har forpliktet seg til å gjennomføre en omfattende vurdering av konsekvensene for miljø og sosiale forhold (ESIA) hvert femte år, og at den neste oppdateringen er planlagt å være ferdig i 3. kvartal 2018. Halcyon har bekreftet at det ikke vil slutte å rydde nytt land mens denne prosessen pågår.²⁹

HCV-vurderingen ble gjennomført *“in order to ensure that all the existing critical values are identified and attributed effective management and monitoring measures.”*³⁰ Halcyon bekrefter at Sudcam er ansvarlig for å forvalte og overvåke HCV-områdene for å opprettholde verneverdiene i disse områdene. Selskapet sier at studien førte til at et område på 10,3 km² ble satt av for å bevare truede arter (som tidligere vist i Figur 6), men at det er utfordrende for selskapet å sette av andre områder fordi HCV-områdene er fragmentert og spredt over et stort areal. *“As we plant, we also bio-monitor the area to assess if there are specific areas that could be defined as HCV. This is necessary even if an area has not been defined as HCV, as wildlife species are not static at any certain point, and defined areas could change.”* Halcyon skriver videre at det har *“in place monitoring measures to address key threats to areas identified as HCV. These include working closely with the local communities, implementing*

²⁶ Halcyons brev til Etikkrådet, 4. oktober 2018.

²⁷ Halcyon Agri Sustainability Report 2017-2018 *Halcyon is Rubber*, s. 37, https://www.halcyonagri.com/wp-content/uploads/2018/10/Halcyon_Sustainability_ReportWEB_FA-Secured.pdf

²⁸ Halcyons brev til Etikkrådet, 30 oktober 2017.

²⁹ Telefonmøte med Halcyon, 18. april 2018.

³⁰ Enviro Consulting Sarl: *High Conservation Value Assessment of the Sud Cameroun Hevea Concession, Meyomessala and Djoum Subdivisions, Dja et Lobo Division, South Region of Cameroon*, Public Summary, May 2016, s.1.

*bio-monitoring measures of human activities and wildlife populations, anti-poaching patrols, staff training and management involvement, amongst other indicators.”*³¹

Når det gjelder buffersonen langs Dja-elven, opplyser Halcyon at myndighetene ikke har stilt noe krav om hvor bred denne skal være. *“It is not clearly defined by any regulation, and we took the initiative to keep it at a minimum of 100-200 metres”*, og legger til at Dja-elven er en naturlig buffer mot verdensarvområdet. Halcyon vektlegger også sitt partnerskap med *the Dja Faunal Reserve*, og at selskapet har vakthold for å hindre inntrengere i å ta seg inn i området. Selskapet sier at det har forpliktet seg til å sikre verdiene i verdensarvområdet og at det kan *“certainly extend the buffer zone if it is necessary.”*³²

Halcyon vektlegger at det er et gummiselskap, og at det ikke driver med kommersiell tømmerhogst i konsesjonsområdet. Det verdifulle tømmeret blir tatt ut av andre selskaper før rydding og planting. *“The extraction of commercial timber is the privilege of the state (i.e. the Ministry of Forestry) as per the state’s legal requirements, and we have no say in it. However, we ensure that practical measures are implemented to mitigate the environmental consequences of the extensive logging operations that preceded the development of our concessions.”*³³

4 Etikkrådets vurdering

På bakgrunn av tilgjengelig informasjon har rådet vurdert om det er en uakseptabel risiko for at Halcyon er ansvarlig for alvorlig miljøskade gjennom utviklingen av gummiplantasjer i Kamerun.

Halcyons konsesjonsområde i Kamerun ligger i *the Northwest Congolian Lowland Forest Ecoregion*, som er kjent for et uvanlig rikt og unikt biologisk mangfold. Mens konverteringen av skog i den nordre delen av selskapets konsesjonsområde nesten er avsluttet, er utviklingen i det sørlige og midtre konsesjonsområdet, som dekker 543 km², ennå på et tidlig stadium. De to sistnevnte er dekket av tett regnskog og sumpskog og har en 33 km lang felles grense med et UNESCO verdensarvområde, *the Dja Faunal Reserve*.

Etikkrådets undersøkelser viser at det sørlige og midtre konsesjonsområdet er dekket av tykk sekundær regnskog og sumpskog. Dette er leveområder for skogelefanter, flere arter av primater som gorillaer og sjimpanser, fugler, reptiler, og andre dyr i tillegg til mange plantearter. Slik sett er konsesjonsområdet preget av samme artsrikdom som verdensarvområdet. Konverteringen av skog er pågående, og i tidsrommet fra desember 2016 til juli 2018 viser rådets undersøkelser at Halcyon har ryddet rundt 48 km² med tropisk skog, stort sett alt i det midtre konsesjonsområdet. Selv om selskapet har satt til side områder for vern, anser rådet at den planlagte utviklingen av plantasjonen, som vil innebære at naturlig vegetasjon vil bli fjernet over store områder, som omfattende.

Selskapets egne miljøkonsekvensvurderinger viser at skogen som dekker konsesjonsområdet, er leveområder for mer enn 20 arter som står på IUCNs rødliste over truede, sårbare eller nær truede arter. Rådet har merket seg at to av artene som forekommer i konsesjonsområdet er kritisk truet, som betyr at det er en ekstremt høy risiko for at de vil bli utryddet. Det fremstår for rådet som bemerkelsesverdig at dette faktum ikke er vurdert verken i miljøkonsekvensvurderingene eller HCV-vurderingen, og at ingen av disse rapportene

³¹ Halcyons brev til Etikkrådet, 29. mars 2018.

³² Halcyons brev til Etikkrådet, 29. mars 2018.

³³ Se fotnote 32.

inneholder noen henvisning til IUCN. Rådet merker seg også at bare pattedyr og ikke andre arter av flora eller fauna er beskrevet i HCV- sammendraget. Rådet finner det sannsynlig at viktige verneverdier i konsesjonsområdet ikke er blitt godt nok utredet, hvilket innebærer at man ikke vet hvilke andre viktige miljøverdier som vil gå tapt som følge av plantasjeutviklingen. For rådet er det likevel et tilstrekkelig grunnlag for å fastslå at virksomheten vil føre til irreversible miljøskade ettersom fjerning av all vegetasjon i området medfører at habitater og viktig biologisk mangfold vil bli ødelagt slik også miljøkonsekvensvurderingene beskriver.

I denne saken mener rådet at det ikke er sannsynlig at selskapets tiltak vil være tilstrekkelige til å redusere miljøskadene knyttet til utviklingen av plantasjen. Bevaring og forvaltning av områder med særlige verneverdier er i prinsippet det viktigste tiltaket for å redusere miljøskadene knyttet til plantasjeutvikling. Rådet legger vekt på at selskapet allerede har utviklet områder med viktige verneverdier, og at det bare planlegger å verne halvparten av de områdene som er identifisert som HCV-områder. Det er også en risiko for at de områdene som selskapet faktisk har satt av for å beskyttet truede arter, er for små og fragmenterte til å opprettholde levedyktige bestander av slike arter. Rådet har merket seg at selskapet planlegger å gjennomføre ytterligere miljøkonsekvensutredninger. Verdien av slike utredninger er likevel begrenset så lenge ikke utviklingen av plantasjen stanses i påvente av resultatene fra disse undersøkelsene.

Når det gjelder konsekvensen for verdensarvområdet, legger rådet vekt på at UNESCO har påpekt risikoen for at plantasjen vil kunne skade Dja-reservatets enestående universelle verdier særlig på grunn av den store tilstrømningen av arbeidskraft. En forventet arbeidsstyrke på 30 000 personer vil legge betydelige press på skog- og viltressursene i området og øke risikoen for kryptskyteri i verdensarvområdet. Det ser ikke ut til at selskapet har gjort noen vurdering av hvordan en så betydelig tilstrømning av folk bør håndteres for å unngå dette. Halcyon har heller ikke godtgjort at tiltakene som er gjennomført, vil være tilstrekkelige til å avbøte konsekvensene. Det er for eksempel ikke dokumentert at den 200 m brede buffersonen som selskapet har etablert mellom plantasjen og verdensarvområdet, er bred nok til å beskytte verdensarvområdet.

Rådet konkluderer med at omfanget av avskogingen og det faktum at konverteringen vil føre til en irreversibel endring av økosystemene i et område med et særdeles rikt og unikt biologisk mangfold og mange truede arter, kvalifiserer som alvorlig miljøskade. Rådet legger i tillegg vekt på risikoen for at virksomheten vil skade verdiene i verdensarvområdet, og anbefaler derfor at Halcyon utelukkes fra Statens pensjonsfond utland.

5 Tilråkning

Etikkrådet tilrår å utelukke selskapet Halcyon Agri Corp Ltd fra Statens pensjonsfond utland på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapet er ansvarlig for alvorlig miljøskade.

Johan H. Andresen
Leder

(sign.)

Hans Chr. Bugge

(sign.)

Cecilie Hellestveit

(sign.)

Trude Myklebust

(sign.)

Brit K. S. Rugland

(sign.)